

Bitininkystė: saldus noras ar pilkas nusivylimas

Ramunas Lange, Vokietija

2011 ankstyvas pavasaris. Sveikos bitės – laiminga bitininkė

Sėkmė ar nesėkmė bitininkystėje, atsižvelgiant į mokslinius tyrimus

I dalis

Motyvacijos, kodėl žmonės pradeda bitininkauti, būna įvairios; jau seniai tarp bitininkų nebepirmauja tik ūkininkai, kurie – pripratę prie gyvulių laikymo ir turintys žemės – įsigyja keletą bičių šeimų, kad galėtų pajavairinti žemės ūkio produktų asortimentą.

Yra pradedančių bitininkų, kuriuos prie dūminės priviliojo pati be galo įdomi bitutė, kiti siekia šitaip išgelbėti pasaulyje nykstančią bitę. Tik vėliau (kartais ir per vėlai) bitininkai naujokai supranta, kad iš tikrųjų bitininkavimas yra labai sunkus bei reikalauja labai daug teorinių žinių ir pasiryžimo visą savo likusį gyvenimą mokytis. Autorius vis labiau abejoja, ar bitininkystė šiuo metu išvis tinka kaip hobi, kaip mielas užsiėmimas.

Nors ir ne kiekvienam rūpi didelis medaus derlius: noras turėti sveikas, stiprias ir gyvybingas bičių šeimas vienija visus pasaulio bitininkus (mėgėjus, profesionalus, mokslo srityje dirbančius), bet tam sąlygos faktiškai kasmet prastėja.

Matyti varozės parazitutas, virusų nusilpnintas bičių šeimas, kurios per visą sezoną vis sunkiau randa pakankamai vertingo nektaro ir žiedadulkių, tampa kasdienybe. Tik pagalvokime apie vis didėjančias kukurūzų dykumas, lobistų apsaugotus, bitėms kenkiančius herbicidus žemės ūkyje, vis prasčiau veikiančius vaistus nuo varozės ir t. t.

Trumpa apžvalga

2012 metai nelabai džiugino bitininkus Europoje – daug kas iš bičiųlių negalėjo pasigirti gerais medaus rezultatais, kalbama apie mažesnę nei vidutinį medaus derlių. Bet yra ir tokių bičiųlių, kurie patenkinti ir mielai prisimena praėjusius metus.

Iš pirmo žvilgsnio situacija atrodo priimtina, nes būtent (geras) oras lemia sėkmę bitininkystėje. Tačiau jis 2012 metais labai įvairavo. Buvo Europoje regionų, kuriuose bičių šeimas lepino ir optimalus oras. Bet kur tikroji priežastis, kai du bitininkai toje pačioje gyvenvietėje kalba apie visiškai skirtingus medaus derlius?

Būtent šiais laikais bitininkai džiaugiasi pasakišku 100 ir daugiau kilogramų medaus der-

liaus vidurkiu iš vienos bičių šeimos – tik iš rapsų žiedų – ir demotyvuoja tokiu būdu pradedančius bitininkus arba tuos, kurie numato pereiti prie profesionalios bitininkystės (gyventi tik iš bičių).

Visiems palengvėtų (kartu gal net visus paguostų), jeigu sėkmingiau dirbantys bitininkai paprasčiausiai būtų geresni „melagiai“.

Iš įvairių tarptautinių kongresų bei ekskursijų sugrįžę bitininkai, žeriantys išpūdžius ir piešiantys pasakišką, beveik futuristišką vaizdą, tarsi kalbėtų apie legendinį filmą „Žvaigždžių karas“, negerina situacijos.

Optimaliai įrengta 1 200 b. š. turinti bitininkystė, kur vienas darbuotojas geba – techninės pagalbos dėka – atakuoti ir išsukti 2 tonas medaus per dieną; standartiniai aviliai (pvz., Langstroth), kur viskas tinka 1 : 1; pavydėtinai moderni bičių šeimų pervežimo technika, kuri tiesiog vilioja keliauti su bitėmis ...

Truputis duomenų

Kad bitininkas galėtų tiksliai įvertinti, ar jis sėkmingai geba bitininkauti, reikalinga reali informacija, pvz., oficialiai paskelbti duomenys.

Medaus vidurkis Vokietijoje, 2007–2011 m., kg / b. š.

Bitininkystės institutai:

2007: 36,2–41,6 kg

2008: 34,4–45,8 kg

2009: 38,0–41,0 kg

2010: 47,6–63,2 kg

2011: 45,1–58,7 kg

Metiniai medaus vidurkiai, pagauti iš 5 bitininkystės institutų.

Bitininkai Vokietijoje:

2007: 27,6 kg

2008: 22,8 kg

2009: 23,7 kg

2010: 33,8 kg

2011: 37,2 kg

Šaltinis: *Die Biene*. 2012. 11.

Bitininkystė Torre, 400 b. š., Ajaccio (Prancūzija)

Ilgametis vidurkis: 48,5 kg

Bitininkystė Dupre, 400 b. š., Calenzna (Prancūzija)

Ilgametis vidurkis: 35,0 kg

Bitininkystė Tristani, 600 b. š., Vezzani (Prancūzija)

Ilgametis vidurkis: 25,0–38,7 kg

Šaltinis: *Imkerei-Technik Magazin*. 2011. 3.

Profesionalūs (>200 b. š.) bitininkai Vokietijoje

2010: 35,3 kg

2011: 39,1 kg

Šaltinis: Apklausa tinklalapyje

www.pro-jungimker.de, Ramunas Lange.

Bitininkystės institutų medaus derliaus vidurkiai yra didžiausi, kartais net stebėtinai didesni nei kitų bitininkų medaus derliaus vidurkiai.

Tik bitininkystė Torre (specializacija – bičių motinų augintojai) atsilieka mažiau.

Žvelgiant atidžiau, tiesiog stebina tai, kad būtent stambūs bitininkai taip aiškiai atsilieka nuo institutų, nors klimatas Prancūzijoje, moderni technika ir visos kitos galimybės leidžia tikėtis geresnių rezultatų.

Logiškiausia priežastis būtų tai, kad bitynų, kaip šeimos verslo įmonių, savininkai negeba tvarkingai prižiūrėti savo bičių šeimų. Neretai vienam bitininkui tenka prižiūrėti 150–200 bičių šeimų.

Mėgėjiškos bitininkystės, kai bityno savininkas visą savaitę dirba valdišką darbą ir bando per savaitgalį apžiūrėti 60 bičių šeimų, kaip ir didelės, profesionalios bitininkystės, kai vyras, žmona ir sūnus prižiūri 600 bičių šeimų, situacija dažniausiai beviltiška.

Jei nesistengiama selekcionuoti ir tinkamai auginti bičių motinų, tai pavasarį dėl spiečių prarandama nemažai darbingų bičių šeimų.

Bandymai „išsisukti“ iš tokių problemų, pvz., sukurti naujas bičių šeimas pavasarį, primena užburimą ratą, nes taip dirbantys bitininkai realiai silpnina darbingas bičių šeimas, kurios po tokios „pagalbos“ paprastai prineša mažiau prekinio medaus.

Institutuose neretai dirba iki 8 bitininkystės darbuotojų, todėl tokiems bitininkams reikėtų pagyvoti dėl bitininkų pagalbininkų įdarbinimo arba bityno mažinimo.

Institutuose vienas bitininkas dažnai prižiūri iki 50 bičių šeimų, o jam padeda bitininkystės moksleiviai. Vokietijoje ir kitose šalyse bitininkystės institutai koordinuoja iki 8 apvaisinimo punktų. Taip išaugintos bičių motinos gerina institutų bičių šeimų darbingumo savybes.

Auginimo laimėjimai ir klaidos bitininkystėje

Situacija, palyginti su selekcininkų pasiekimais kitose žemės ūkio srityse (Vokietijoje 1984 m.: karvė – 12,6 kg pieno / diena, 2011 m.: karvė – 19,7 kg pieno / diena), autorių labai stebina, kiek mažai bitininkystės institutai ir profesionalūs motinų augintojai iki šiol genetiškai pasiekė.

Palyginus su prof. E. Zander, kuris dar 1917 m. oficialiai paskelbė jo instituto medaus derliaus vidurkį (60,0 kg), kyla klausimas, ką bitininkai nuveikė per praėjusius 95 metus.

Gal ir veislininkystės atstovai norėtų prisiimti visą nuopelną (pvz., karvių augintojai). Bet, aišku, pagerintos gyvulių laikymo sąlygos bei pašarų pakeitimas padarė savo.

Bitininkystėje tokios „naujovės“ kaip lizdų sumažinimas (atsižvelgiant į matematišką bičių motinų galimybę per vieną dieną pridėti kiaušinėlių), bičių maistas (sirupas), bičių motinų dirbtinis apvaisinimas ir t. t. dažnai ir šiandien kelia daug klausimų, diskutijų.

Mokslas prieštarauja praktikai – du amžini oponentai bitininkystėje

Prof. L. Armbruster 1919 m. parašė iki šiol labai aukštai vertinamą knygą apie bičių motinų auginimą (Bienenzüchtungskunde), bet tuo metu autorius nežinojo, kad bičių motina susitinka su 10 ir daugiau tranų. Šis L. Armbruster nežinojimas išprovokavo daug bičių motinų bei apvaisinimo punkto darbuotojų klaidų.

Dr. G. Liebig pagerino savo metodiką, miško medaus prognozę, bet jo pasiekimai taip pat nepadėjo padidinti miško medaus derliaus vidurkio, kaip ir dr. P. Aumeier (Afrikatizuotų × Carnicos bičių higieniškumas varozei) bei dr. E. Rademacher (Skruzdžių rūgšties metodika prieš varozę) pasiekimai nepadėjo praktiškai pagerinti bičių šeimų peržiemojimo rezultatų Vokietijoje.

Būtent šiandien, kai viskam trūksta pinigų ir laiko, mokslininkai priversti greit ir pigiai atlikti tyrimus. Jų problemos, būtent bitininkystės srityje, akivaizdžios: per mažai bandymo šeimų ir mokslo darbuotojų.

Beveik tradiciška, kad moksliniai ir praktiniai rezultatai bitininkystėje skiriasi.

Bitininkystė šiandien

Nors nemažai bitininkų daugiau dėmesio kreipia į malonų darbą su bitėmis bei į galimybę smagiai ir prasmingai praleisti laisvalaikį, negalima pamišti, kad bičių šeimos, kurios

prineša daug medaus, dažniausiai būna sveikos, nespjetlios, gyvybingos. Kitaip jos neprineštų tiek medaus – čia kalbame apie pirmą, minimalų selekcionavimą, kurį sėkmingai gali atlikti ir bitininkai mėgėjai.

Auginimas ir selekcionavimas gali beveik stebuklingai, iki 150 proc., pagerinti bičių šeimų medaus derliaus vidurkį. Atsižvelgiant į svarbiausius selekcijos parametrus, tokios šeimos būna ir labai higieniškos (ilgiau atsparios varozei), nespjetlios, ramios.

Sėkmingas bičių šeimų peržiemojimas vyksta tik tiems bitininkams, kurie savo bičių šeimas geba apginti nuo varozės.

Bet apie tai II dalyje.

Šaltiniai

1. Die Biene. 2012. 11. Durchschnittsjahreserträge.
2. www.pro-jungimker.de, Umfrage 2010–2011, Ramunas Lange.
3. Imkerei-Technik Magazin. 2011. 03.
4. Der Buckfastimker. 2012. 02. Über Königinnen und Prinzessinnen – Vortrag v. Ramunas Lange beim LV Bayern. 2012. 03 zusammengefasst von Heinz Bauer.
5. Bieneninstitut Kirchhain, Jahresberichte 2007–2011.
6. Institut für Bienenkunde Celle, Jahresberichte 2007–2011.
7. Bayerische Landesanstalt für Weinbau und Gartenbau, Fachzentrum Bienen, Jahresberichte 2007–2011.
8. Landesanstalt für Bienenkunde der Universität Hohenheim, Jahresberichte 2007–2011.

Ramuno Lange paskaita BITININKYSTĖ – SALDUS NORAS AR PILKAS NUSIVYLIMAS?

vyks

Jurbarkų km., Jurbarko raj.

2013 07 28 (11⁰⁰– 17³⁰)

11³⁰–12³⁰ (I dalis)

12⁴⁵–13³⁰ (II dalis)

13³⁰–14⁰⁰ – diskusija

Praktinė dalis Jovitos Lange bityne

15⁰⁰–17³⁰

Papildoma informacija apie seminarą:

www.apisjovita.de

registracija:

imkereilange@aol.com